

Nazaj h koreninam

**KAJ PRAVZAPRAV PRAZNUJEMO ŽE OD LETA 1890
PRVEGA (IN DRUGEGA) MAJA?**

Praznik dela postane 1889

Prvi maj je mednarodni praznik dela postal leta 1889, ko ga je **Druga internacionala** pod vodstvom **Friedricha Engelsa** ob stoti obletnici velike francoske revolucije določila za praznik spomina na ubite delavce v ameriškem Čikagu.

Pokol v Čikagu

Izvor praznika

Prvega maja 1886 je v Čikagu protestiralo na tisoče delavcev. Četrtega maja so delavci ponovno odšli na mirne proteste, kjer so izražali svoje zahteve in protestirali proti uboju delavcev, ki jih je dan pred tem ubila policija.

Attention Workingmen!

MASS-MEETING
TO-NIGHT, at 7.30 o'clock,
HAYMARKET, Randolph St., Bet. Desplaines and Halsted.

Good Speakers will be present to denounce the latest atrocious act of the police, the shooting of our fellow-workmen yesterday afternoon.

Workingmen Arm Yourselves and Appear in Full Force!
THE EXECUTIVE COMMITTEE.

Achtung, Arbeiter!

Größe
Massen-Versammlung
Heute Abend, 7 1/2 Uhr, auf dem
Heumarkt, Randolph-Straße, zwischen
Desplaines- u. Halsted-Str.

Gute Redner werden den neuesten Schurkenstreich der Polizei, indem sie gestern Nachmittag unsere Brüder erschoss, geißeln.

Arbeiter, bewaffnet Euch und erscheint massenhaft!
Das Exekutiv-Komitee.

Pokol v Čikagu

Na odru je pozno popoldne ravno govoril anarhist **August Spies**, ki je po nekaterih pričevanjih dejal, da shod ni sklican z namenom provokacije. Nekaj trenutkov zatem je proti govorniškemu odru zakorakala policija, ki je želela razbiti demonstracije. Takrat je proti policijskim vrstam poletela bomba in ubila enega policista, še šest pa jih za posledicami eksplozije umrlo pozneje. Policija je odgovorila s streli, ki so ranili na desetine protestnikov. Enajst jih je pozneje umrlo, nekateri tudi zato, ker niso želeli tvegati aretacije ob obisku zdravstvene ustanove.

Prvega maja 1886 je v Čikagu na tisoče delavcev začelo stavko z zahtevo po boljšem življenju s skrajšanjem delovnika na osem ur, ne da bi se pri tem zmanjšalo njihovo plačilo za opravljeno delo.

Od kod se pojavi potreba po delavskih protestih?

Fevdalizem

Delavec ni ločen od
produkcijskih sredstev.

Proizvaja za lastno
potrošnjo (ne nujno za
trg).

Kapitalizem

Delavec ločen od produkcijskih
sredstev. Formalno svoboden.

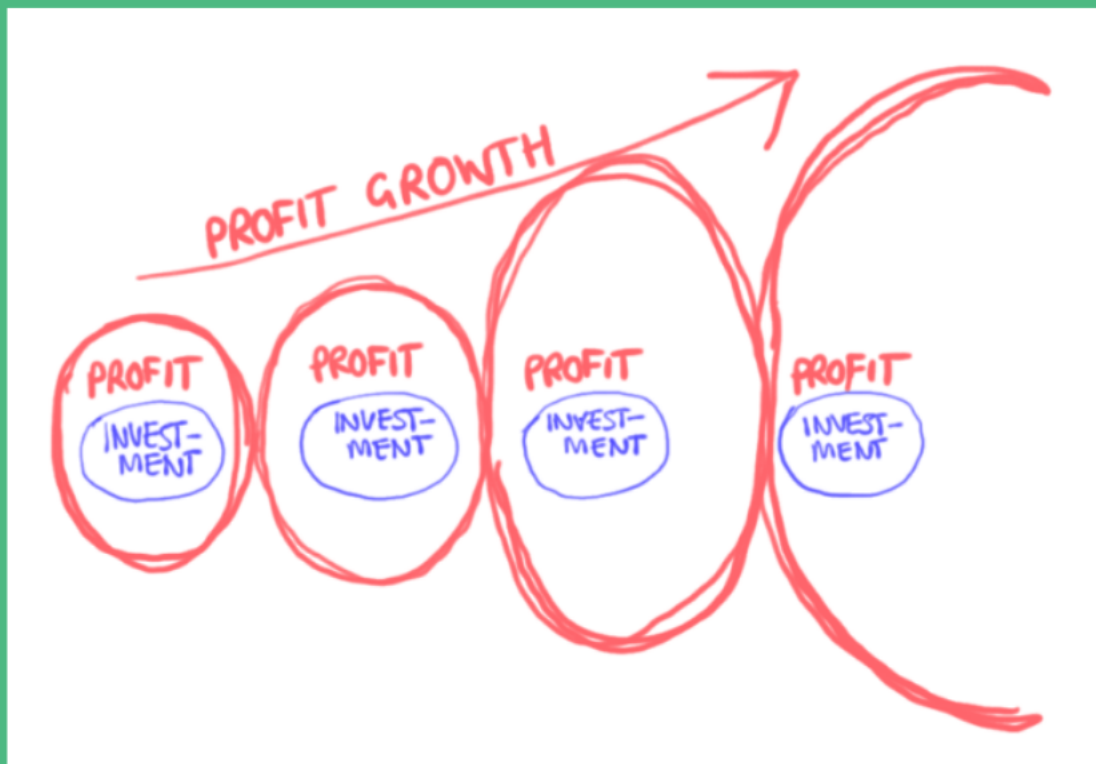
Za preživetje mora prodajati
svojo delovno silo na trgu za
plačilo.

Plačilo je vedno manjše od
delavčeve ustvarjene vrednosti.

Nazaj h koreninam

Od kod se pojavi potreba po delavskih protestih?

Kapitalizem

Presežna vrednost gre v roke kapitalistu (delavec je vedno izkoriščan).

Razlika od prejšnjega sistema: Proizvaja se za profit.

Tisti, ki ima več profita je uspešnejši.

Nazaj h koreninam

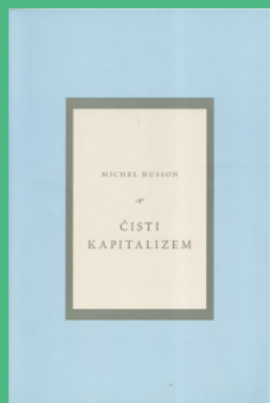

Od kod se pojavi potreba po delavskih protestih?

Kapital

Interes po čim večjih dobičkih, brez regulacij in ovir.

Tendenca k čistemu, neoviranemu kapitalizmu.

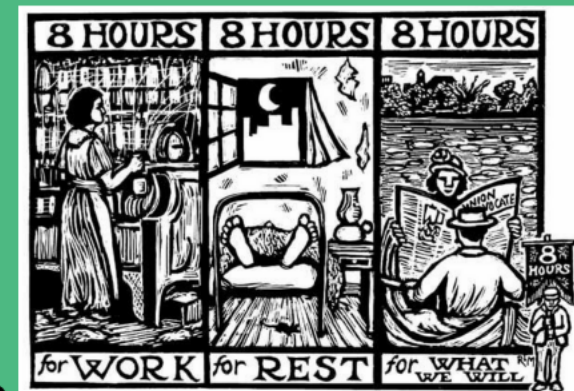

Delo

Želja po kvalitetnem življenju, po dostojnem plačilu.

Težava!

S svojimi zahtevami se delavstvo vedno zažira v dobičke kapitala - neizbežen ideološki spor.

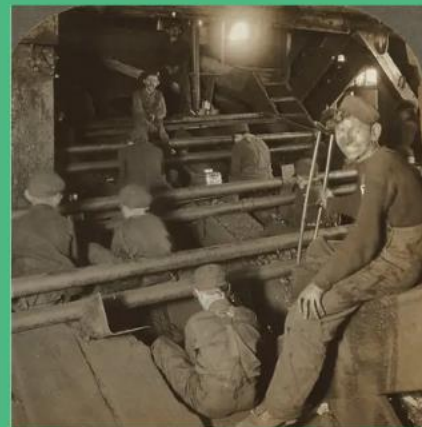
Nazaj h koreninam

Od kod se pojavi potreba po delavskih protestih?

Številna mesta kot npr. Liverpool so se razvila prek trgovanja s sužnji. Razširjeno je bilo prisilno delo otrok, ki ga je uvedla industrija bombaža.

Kot opisuje Marx (Kapital 1986, 689-690): "Mnogo, mnogo tisoč teh drobnih, nemočnih bitij **v starosti od sedem do trinajst ali štirinajst let so tako odposlali na sever.** Mojster« (to se pravi otroški tat) »je navadno svoje vajence oblačil, hranil in jim dajal stanovanje v vajenskem domu blizu tovarne. Nastavili so nadzornike, da bi nadzorovali njihovo delo. V interesu teh priganjačev sužnjev je bilo, da so **otroci garali do skrajnosti, kajti njihova plača je bila odvisna od količine produkta, ki ga je bilo mogoče iztisniti iz otrok.** V mnogih tovarniških okrajih, posebno v lancashirskih, so najbolj brezsrčno mučili ta nedolžna in zapuščena bitja, ki so bila prepuščena tovarnarjem. Do smrti so jih utrujali s pretiranim delom . . . **bičali so jih, vklepali in mučili z najbolj pretkanimi krutostmi;** v mnogih primerih so jih izstradali do kosti, medtem ko jih je bič podil k delu . . . **Profiti tovarnarjev so bili ogromni.** To je le še povečevalo njihovo volčjo lakoto. **Začeli so s prakso »nočnega dela«,** to se pravi, ko so eno skupino rok upehali na dnevnem delu, so imeli drugo pripravljeno za nočno delo; dnevna skupina je legla v postelje, ki jih je nočna pravkar zapustila, in obratno. Ljudsko izročilo v Lancashiru pravi, da se postelje nikdar niso ohladile."

Nazaj h koreninam

Od kod se pojavi potreba po delavskih protestih?

Argumenti lastnikov tovarn: otroško delo dobro za otroke, ohranja **konkurenčnost** delodajalcev in nemoteno proizvodnjo.

Otroška delovna sila cenejša.

Regulacija (zakonske prepovedi šele preprečijo delo otrok).

- "1841 Mines Act—No child under the age of 10 to work underground in a coal mine.
- "1847 Ten Hour Act—No child to work more than 10 hours in a day.
- "1874 Factory Act—No child under the age of 10 to be employed in a factory."

Ali ste vedeli? Leta 1900 so v ZDA 18% vse delovne sile predstavljali otroci mlajši od 16 let.

Otroška delovna sila obstaja še danes, ker je na delu ista logika kapitala.

Out of this total, 168 million were girls and 184 million, boys. On a worldwide scale, **one in seven 5-9 year olds** (or 73 million), **one in four 10-14 year olds** (138 million), and **one in two 15-17 year olds** (141 million), work. In the youngest age group (5-14 years), the figure is highest in Asia (127 million), but the proportion is highest in Africa (close to one in three, ie 48 million).

Nasprotovanje minimalni plači pri nas:

Gospodarstvo >

G. C.

20. maj 2015 ob 13:32
Zadnji posej: 20. maj 2015 ob 16:27
Ljubljana - MMC, RTV, SLO, STA

GZS: Redefinicija minimalne plače = stečaji, odpuščenja, večje izgube ...

Del gospodarstva tarna, da bi jih dodatki k minimalni plači preveč obremenili

GZS zavrača redefinicijo minimalne plače, kar si želijo sindikati. Vlada pa bi morala po njihovem mnenju namesto tega znižala davke in prispevke. "Redefinicija bi vodila v ugašanje delovnih mest," so opozorili na GZS-ju.

Nesorazmeren dvig minimalne plače bo šok za sistem

1. FEBRUARJA, 2010

Minimalna plača

Povišanje minimalne plače bi sprožilo odpuščenja

Po anketi združenja je menda ogroženih do 40 odstotkov delovnih mest. V tekstilnih in obutvenih podjetjih so nezadovoljni s protikriznimi ukrepi in dodajajo, da bi morali ob zvišanju minimalne plače, "morali ali zvišati osnovno plačo vseh tarifnih razredov ali pa popolnoma uvesti uravnilovko."

R.T.

Gospodarstveniki o spremembah minimalne plače: problem ni v zviševanju zneska, ampak ... Napovedujejo odpuščenja

7 | 21. Jun 2019, 10:07 | Posodobljeno: 10:07 / 21.6.2019

Prilporeči 97

Deli na: Facebook Twitter

Konkurenčnost gospodarstva, posameznih panog in podjetij, plačna razmerja, zaposlovanje, bonitetna ocena Slovenije, ... Spremembe na področju minimalne plače naj bi vplivale na vse to.

Podjetja o minimalni plači: z zvišanjem bomo manj konkurenčni, porušila se bodo plačna razmerja

Čas branja: 8 min

PODARI ČLANEK SHRANI 1

16.11.2020 19:44

Zaradi koronakrize zdaj ni pravi čas za zviševanje minimalne plače, pravijo v podjetjih in poudarjajo, da bi se povečala uravnilovka in demotivirala zaposlene

LANA DAKIĆ
Folovi članost: 706 followers

Zakon o minimalni plači vztrajno ruši razmerja na trgu dela

Pravna Praksa

14.05.2021

Minimalna plača je bila v Sloveniji uvedena kot instrument socialne varnosti zaposlenih in je nadomestila do tedaj uporabljano zajamčeno plačo. Vse od uveljavitve je bila predmet zakonskega urejanja ob upoštevanju dogovarjanja med vlado in socialnimi partnerji, od 2006 do 2015 je bila opredeljena kot najnižja mesečna bruto plača za delo v polnem delovnem času.

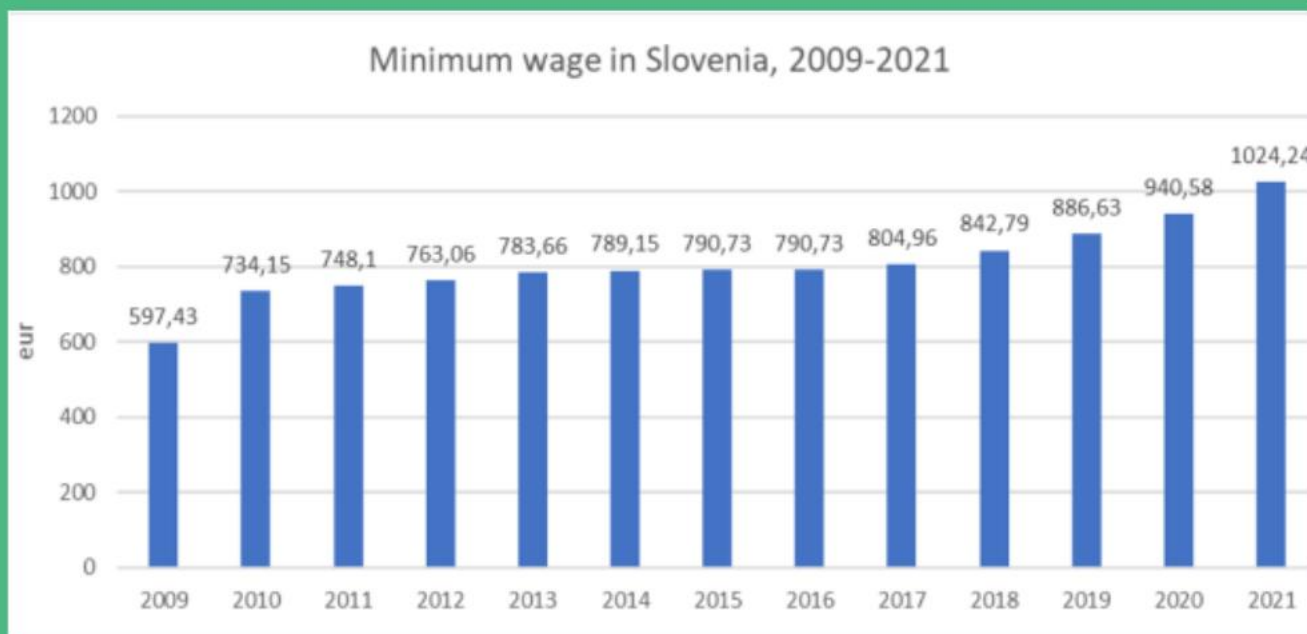
»Podjetja so se znašla v zelo zahtevni situaciji. Če bi v celoti sledila razmerjem, ki jih prinaša sprememba zakona o minimalni plači skozi celotno tarifno lestvico, bi se lahko masa plač v podjetjih dvignila za 50 do 60 odstotkov. Če izvedejo samo delno prilagoditev, torej nekoliko ublažijo veliko uravnilovko, govorimo o 15- do 20-odstotnem dvigu mase plač. Vsak od nas si zna predstavljati, kaj pomeni, če se ti za 20 odstotkov čez noč dvignejo življenjski stroški. Marsikatera družina bi res težko v taki situaciji preživela in v takih razmerah so sedaj tudi številna podjetja. Zato smo v GZS pripravili priporočila, s katerimi podjetjem povemo, kaj lahko naredijo na lastni ravni in kaj na kolektivni.«

Sonja Šmuc, generalna direktorica GZS, Večer, decembra 2019

Nazaj h koreninam

Kaj se je zares zgodilo?

Najnižja stopnja brezposelnosti ob visokem zvišanju minimalne plače.

Nazaj h koreninam

Logiko delovanja kapitalizma so analizirali in kritizirali pobudniki **PRAZNIKA DELA**

Socialistične stranke, delavska gibanja ipd. so se takrat borili za odpravo kapitalizma in mednarodno povezovanje delavstva.

Že leta 1890 smo ga praznovali tudi na Slovenskem (v Ljubljani, Zasavju, Celju, Mariboru itd.). Slovenci so praznovali tudi v Trstu, Celovcu ipd.

V resoluciji **Druge Internacionale** je zapisano:
»Kongres odloča: ob določenem dnevu je treba organizirati veliko mednarodno manifestacijo, in sicer tako, da na ta dan delavci v vseh državah in vseh mestih hkrati sporoče oblastem zahtevo po 8-urnem delavniku in po izpolnitvi vseh drugih določb mednarodnega kongresa v Parizu. Ker se je ameriška federacija dela že na svojem prvem kongresu leta 1888 odločila, da bo podobna manifestacija prvega maja 1890, sprejemamo ta dan za dan mednarodnih manifestacij. Delavci različnih narodov so dolžni izvesti manifestacijo na način, kakršnega jim omogočajo razmere v njihovi deželi.«

Zakaj h koreninam

Kaj so o praznovanju pisali mediji?

Kaj treba storiti?

Blíža se 1. maj, druga leta z veseljem, letos s strahom pričakovano. Ali je ta strah opravičen? Gotovo. Kdor ima oči, da gleda in ušesa, da posluša, ta je že spoznal, da imajo delavci res zadosti moči in zadosti dobre organizacije, da vso Evropo nenkrat iznenadijo. Ali bodo vse pobili in požgali in razdžali? Letos še ne. Zakaj mnogo je še tacihi, ki se jim to stadi in ne bodo hoteli pomagati nekaterim fanatikom in potem ima vlada še zadosti zanesljivo vojsko, ki kmalu napravi mir. Torej nekoliko previdnosti in srčnosti in 1. maj bo minol, kakor druga leta.

S tem pa stvar ni rešena, to vidi vsakdo. Vojaki štejejo že dandanes med seboj dobro tretjino tacihi, ki so ali sami socialisti, njihovi otroci, ali pa vsaj z njimi čutijo. Ker socializem povsod raste, mora dosledno rasti tudi v vojski, in prvi dan, ko imajo gotovost, da je njih število pri vojski večina, bo pa vsak upor zastoj. Poznamo iz lastne skušnje, kako straga je disciplina pri vojski, a ker visi le na materijalni sili, ne sega dalje kot ta.

Kadar ne bodo vojski več hoteli braniti na povelje lastnine državljanov proti delavcem, potem je vsa prosta, kakor v srednji Afriki.

Kdaj bo to? Teга ne vémo natanko. Če bo mir na zunaj, utegne se vleči še več let; če pride vojska, je pa prej mogoče.

Ali se ne dá odvrniti strašno hudo, katero čaka svet?

Dá se odvrniti. Od vsega hudega, reši nas o Gospod! to je ena pot k rešitvi. Druga pa je, da vsak sam prime za orožje in brani, kar ima. Ne mislim na meč in puške, ampak na besedo, dejanje in vpliv, ki ga ima vsakdo doma in v občini, v deželi ali v državi.

Vsi kot en mož se vzdignimo in tirjajmo, da nas naši varuhi — ki jih drago plačujemo — res

Nazaj h koreninam

Kaj so praznovanju pisali mediji?

101. številka. Ljubljana, v soboto 3. maja. XXIII. leto, 1890.

SLOVENSKI NAROD.

101. številka. Ljubljana, v soboto 3. maja. XXIII. leto, 1890.

Vabilo na naročbo.
Ker je v obližnosti vsiljena volja na svetu, ki nas hoče razdeliti na narodne, zato smo se združili v zvezo svobodnih sindikatov Slovenije, da bi se z njimi borili za naše pravice. Zato vabimo vse, ki so nam sorodni, da se nam pridružejo. Če želite, nam pošljite svoj podpis in imena vaših prijateljev, da bomo lahko začeli delovati. Če želite, nam pošljite svoj podpis in imena vaših prijateljev, da bomo lahko začeli delovati. Če želite, nam pošljite svoj podpis in imena vaših prijateljev, da bomo lahko začeli delovati.

Pa vtiljav.
Oči naših otrok so nam svetilo, ki nas opominja na našo dolžnost. Oči naših otrok so nam svetilo, ki nas opominja na našo dolžnost. Oči naših otrok so nam svetilo, ki nas opominja na našo dolžnost. Oči naših otrok so nam svetilo, ki nas opominja na našo dolžnost.

LISTEK.
Nedeljsko pismo.
Prvi maj je za nami in ž njim ves grozni strah, ki je nekaterim meščanom pretresal jetra in obisti. Preplašenost bila je velika in, kdor je v sredo gledal, kako je vse hitelo obehat šaluzije, kako so ljudje prirejali revolverje in basali puške, kako so celó v krčme prihajali s šestimi strelji v žepu v rokav pa z gorjačami, podobni kraljeviča Marka slavnemu buzdovanu, kako so ob sedmej uri zvečer že vsa šetališča bila prazna in kako si je vse skoro bledih lic na uho šepetalo: „Kaj pa jutri?“ — mislil si je pač: Kako bi neki bilo, ko bi se v istini kaj resnega pričelo?

LISTEK.

Nedeljsko pismo.

Prvi maj je za nami in ž njim ves grozni strah, ki je nekaterim meščanom pretresal jetra in obisti. Preplašenost bila je velika in, kdor je v sredo gledal, kako je vse hitelo obehat šaluzije, kako so ljudje prirejali revolverje in basali puške, kako so celó v krčme prihajali s šestimi strelji v žepu v rokav pa z gorjačami, podobni kraljeviča Marka slavnemu buzdovanu, kako so ob sedmej uri zvečer že vsa šetališča bila prazna in kako si je vse skoro bledih lic na uho šepetalo: „Kaj pa jutri?“ — mislil si je pač: Kako bi neki bilo, ko bi se v istini kaj resnega pričelo?

No, hvala Bogu in našim delavcem, vse šlo je gladko in brez vsacega najmanjšega nerada in ni nam bilo prilike, skušati naših, sicer vrlih Ljubljančanov hrabrost, nad katero je celo milo nebo točilo goste solze. Brez vseh posledic pa prvi dan maja vender ni bil. Na Gorenjem Rožniku na primer, kjer sicer na ta dan ni bilo niti prostora dobiti, mrgolelo je samo par gostov in na mestnem trgu izostale so celo oblatnatne Krakovčanke in Tr-

novčanke, in vsled te odsotnosti je bilo po običajnej zelenjavi in priljubljenej redkviči mnogo povpraševanja, a skoro nobene ponudbe.

Vest, da bode prvi dan maja v Ljubljani kaj nenavadnega, nekakšen socijalni sodnji dan, razširila se je tudi po deželi. Neki kmetič iz okolice Ljubljanske prišel je v neko odvetniško pisarno v četrtak, dasiravno je bil še le za petek pozvan. Ko ga vprašajo: zakaj je že ta dan prišel? odgovori prav preprosto: da je slišal, da bode „punt“ in da bi rad kaj tacega videl. Rudovednost njegova se ni izplačala in vrnil se je z jako nedostatnimi pojmi o „puntu“ domov, kar mu menda ne bode v škodo. Dà, še perice v Bizoviku bile so preplašene in nekatere mlekarice so premišljale, bi li v jutro prvega maja prišle v mesto, ali pa ne. Bog vedi, ali so se bolj bale delavskega praznika, ali pa bodočega mestnega fizika in njegovega neizprosnega galaktometra?

Kakor ob vseh jednacihi prilikah, tako so tudi tem povodom bujno cvetela brezimna pretilna pisma Marsikdo jih je dobil, marsikdo pa jim, žal, tudi pripisoval kaj važnosti, kar bi pa ne smelo biti. Brezimno, še tako pretilno pismo, vrže se v koš, če koša ni, pa v peč, ali pa na ognjišče in — amen! Da se

je tako povsod ravnalo, izostalo bi par nepotrebnih varnostnih naredeb.

Ko bi tudi delavci nameravali kakšno ozbiljno demonstracijo, kar pa glede previdnih in zmernih delavcev Ljubljanskih odločno zanikujem, bodo vender toli pametni, da si ne bodo izbrali tacega dne, ko je vsa vojaška sila pripravljena in bi bili delavci v istem položaji, kakor znani dolenski kmet in pa francoska straža.

To pa je bilo tako. Ko so bili Francozje v Ljubljani, stal je na dolenskej mitnici na straži francosk vojak. Po dolenski cesti jo primaha dolenski kmet s košem na hrbtu. Straža ga ustavi rekoč:

„Qui vive?“
Naš Dolenjec odrezal se je tako r tega niti zapisati ne smem. Bilo je nek izreku v Prešernovej „Novej Pisci“
„kjer po starej šegi še . . .“
Francoz, ki je besede m
„bon ami“ ali kaj jeduace
„Passé!“
Naš Dolenjec pa
češ: „Pa se;“ To je govori:

Poškodov

Nazaj h koreninam

Leta 1891 so praznovali v nedeljo 3. maja.

Prvomajske proslave z bolj ali manj visoko udeležbo so potekale tudi v prihodnjih desetletjih.

Leta 1919 je delavski praznik v Ljubljani končno dobil svoj pravi pomen. Delo se je v Ljubljani za en dan ustavilo.

**Prvomajsko praznovanje v
Ljubljani leta 1903.**

Nazaj h koreninam

Decembra 1920 je delavsko gibanje doživelo hud udarec. Vlada je prepovedala delovanje komunistične stranke. Zakon o zaščiti države je omogočal preganjanje voditeljev delavskih organizacij, delavcev, komunistov ter sindikatov.

Organizacije so morale preiti v ilegalo. Prvomajska praznovanja so se kljub temu nadaljevala in postajala vse bolj množična.

Leta 1929 je notranje ministrstvo z okrožnico prepovedalo še organiziranje prvomajskih dogodkov.

Nazaj h koreninam

Pod nacistično okupacijo 1. maj postane državni praznik nemškega ljudstva (ne delavstva).

Leta 1945 so skupščinski organi razglasili 1. maj za delavski praznik. Prvi maj je v vseh socialističnih državah postal dela prost dan, zakonit praznik.

Leta 1950 se je delavski praznik kot splošen državni praznik začel praznovati dva dni.

Prvomajski sprevod v Ljubljani so bili veliki in dobro obiskani dogodki.

Nazaj h koreninam

Zadnja prvomajska parada je bila v glavnem mestu prirejena leta 1961.

Sredi šestdesetih let je Delo poročalo o izumrli Ljubljani, saj je večina prebivalcev odšla iz mesta na praznovanje v druge kraje. Toda tradicionalni shod na Rožniku se je ohranil vse do današnjih dni in postal središče prvomajskih praznovanj.

Leta 1981 ga je v času proslav po poročanju Dnevnika obiskalo kar štirideset tisoč ljudi. To leto je proslavo zaznamovala prva obletnica smrti Josipa Broza - Tita.

**Zadnja prvomajska parada
v Ljubljani leta 1961.**

Nazaj h koreninam

Kurjenje kresov izhaja iz poganskih časov

Internacionala – himna delavskega gibanja poudarja danes pozabljeni pomen mednarodnega boja proti kapitalističnemu izkoriščanju.

Mlaj, imenovan tudi maj, je bil v starošlovanskih verovanjih simbol boginje Maje in je simboliziral prebujanje narave in obnovljeno drevesno rast.

Rdeča barva – barva boja za pravičnejši svet (omenjena tudi na ustanovnem srečanju druge internacionale).

Rdeči nagelj - simbol upora in delavstva.

Internacionala

(Eugene Pottier, prevedel Mile Klopčič)

Vstanite, v suženjstvo zakleti,
ki jerem vas teži gorjal!
Zdaj pravda stara k borbi sveti
vas kliče za prostost sveta.
Ta svet krivičnosti razbijmo,
do tal naj boj ga naš podre;
nato svoj novi svet zgradimo,
bili smo nič. Bodiimo vse!

Že se ljudstvo je zbralo,
v zadnjo borbo že hiti,
da z internacionalo
prostost si pribori.

Nihče ne da nam odrešenja,
ne carji, kralji in ne bog;
osvoboditev iz trpljenja
bo delo naših lastnih rok.
Sami razbijmo jerem sužnji,
ki tlačí nas že tisoč let,
zdaj kujte, bratje, kujte družni
človeštvu bojju, lepši svet.

Že se ljudstvo je zbralo,
v zadnjo borbo že hiti,
da z internacionalo
prostost si pribori.

Mi vse ustvarjamo na svetu,
zato naj vse bo naša last;
zato naj delavcu in kmetu
pripada tudi vsa oblast.
Ko vse lenuhe in tirane
uniči naša trda pest,
krivice bodo vse pregnane,
svoboden rod vasi in mest.

Že se ljudstvo je zbralo,
v zadnjo borbo že hiti,
da z internacionalo
prostost si pribori.

Zveza
svobodnih
sindikats Slovenije

Živela 1. in 2. maj!

Nazaj h koreninam

Tudi letos po dveh letih spet praznujemo prvi maj širom Slovenije. Vabljeni, da z nami proslavite prvi in drugi maj!

**ŽIVEL DAN OF, DAN
BOJA PROTI OKUPATOJU!**

ŽIVELA PRVI IN DRUGI MAJ!

Tradicija gradi
prihodnost
Praznujemo že od 1890.

**ŽIVELA
1. IN 2. MAJ!**

